

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

งบการเงินจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งแสดงไว้ในงบดุล งบกำไรขาดทุน และ งบกระแสเงินสด ตามลำดับ รวมถึง หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายละเอียดประกอบ และ ข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน โดยฝ่ายบริหารของกิจการมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดทำ และนำเสนองบการเงินของกิจการ ข้อมูลในงบการเงินต้องมีประโยชน์ต่อการ ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินทุกประเภท กล่าวคือข้อมูลที่นำเสนอจะต้องมีลักษณะร่วม สามารถตอบสนองความต้องการทั่วไปของผู้ใช้งบการเงินได้ทุกกลุ่ม แม้บทการบัญชีมิได้เน้นถึง ความสำคัญของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่โดยนัยแล้วให้ถือความต้องการของผู้ ลงทุนเป็นเกณฑ์ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546) โดยหนึ่งใน ข้อมูลที่ผู้ลงทุนใช้ในการพิจารณาตัดสินใจลงทุน นั่นก็คือข้อมูลกำไรในงบการเงินที่จัดทำขึ้นตาม เกณฑ์คงค้างตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน กล่าวว่า กิจการต้องจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง ยกเว้น ข้อมูลที่ เกี่ยวกับงบกระแสเงินสดภายใต้เกณฑ์คงค้าง กิจการต้องรับรู้รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีเมื่อเกิด รายการ (ไม่ใช่เมื่อรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด) โดยบันทึกและแสดงในงบ การเงินตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง (สภาวิชาชีพบัญชี, 2550) จากการจัดทำงบการเงินด้วยวิธีการ ดังกล่าวที่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำงบการเงินจึงทำให้เกิดความหมายของคุณภาพกำไร โดยกำไรที่ถือว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพเป็นกำไรที่ใกล้เคียงกับกำไรทางเศรษฐศาสตร์หรือกำไรที่เป็น เงินสด แต่กำไรที่คือคุณภาพนั้นจะมีส่วนที่เบี่ยงเบนจากกำไรที่เป็นกระแสเงินสดเป็นจำนวนสูง นั้นเอง ทั้งนี้รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accrual) สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) รายการคง ค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนิน ธุรกิจของบริษัท 2) รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เป็นรายการ ที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการและดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น ที่ถูกคัดเลือกโดยคณะกรรมการบริษัทตามหลักการของทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีอำนาจในการจัดโครงสร้างการรายงานกำไร หรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจ

เกี่ยวกับการผลิต หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ด้วยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ โดยอาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีที่เปิดโอกาสให้เลือกรูปแบบบัญชีได้มากกว่าหนึ่งวิธี รวมทั้งข้อสมมติของแม่บทการบัญชีในเรื่องการจัดทำและนำเสนองบการเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ซึ่งสิ่งที่ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะใช้ในการบริหารจัดการกำไร คือ การกระทำผ่านรายการคงค้าง จากรายงานของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วง 2546-2548 พบว่าเป็นกลุ่มบริษัทที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษสูง โดยบริษัทที่อยู่ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างแก้ไขการดำเนินงาน (REHABCO) (ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกแล้ว) มีการสั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ จำนวน 30.8 % อันดับสอง คือ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 23.1 % (วรศักดิ์, 2548 อ้างถึงใน ปุณฺทริกา โปภกรณีย์, 2550: 4-5) เมื่อใดก็ตามที่มีการจัดทำงบการเงินไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีควรจะเป็นเหตุให้ผู้ลงทุนเกิดความสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใส ฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัท โดยสาเหตุที่บริษัทที่ถูกสั่งการให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีเป็นกรณีพิเศษส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากรายการที่เกี่ยวข้องกับดุลยพินิจผู้บริหาร เช่น การตั้งค่าเผื่อหรือประมาณการหนี้สินไม่เพียงพอ และพฤติกรรมการณ์ฉ้อฉล เป็นต้น (วรศักดิ์, 2548) รายการเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นหากนำ บริษัทที่ถูกสั่งการให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีเป็นกรณีพิเศษ ที่อยู่ในสัดส่วนที่สูงมาทำการศึกษาน่าจะพบเห็นหลักฐานของการจัดการรายการกำไรผ่านรายการคงค้าง เช่นเดียวกับการศึกษาในอดีต แต่ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มบริษัทที่อยู่ในอันดับ 1 ปัจจุบัน ได้ถูกยกเลิกแล้ว และยังเป็นกลุ่มมีการศึกษากันเป็นจำนวนมาก จากเหตุผลนี้ก็จะทำให้กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเป็นกลุ่มที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากมีผู้ทำการศึกษาวิจัยไม่มากนัก อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีการสั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษเป็นอันดับรองลงมา

จากแนวคิดของวงจรชีวิตธุรกิจนั้น วงจรชีวิตธุรกิจที่มีลักษณะเป็นแนวโน้มครอบคลุมทุกลักษณะธุรกิจ ซึ่ง ธุรกิจก็ย่อมมีการพัฒนาเป็นช่วงเหมือนมนุษย์ โดยแต่ละช่วงชีวิตนั้นย่อมที่จะมีความแตกต่างกัน (Zahorsky, 2002: Online) แนวคิดวงจรชีวิตของธุรกิจนั้นตัวแบบของการแบ่งแยกช่วงชีวิตธุรกิจ ได้ใช้หลักของการแบ่งวงจรดังกล่าวตามลักษณะความไม่แน่นอนของกิจการ สินทรัพย์ของกิจการ และโอกาสในการลงทุนของกิจการ จาก ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัววัดผลการดำเนินงานทางบัญชีกับราคาหุ้น โดยใช้การทดสอบแบ่งตามช่วงชีวิตธุรกิจ ผล

การศึกษาพบว่าราคาหุ้นมีความสัมพันธ์กับข้อมูลทางบัญชีมากในช่วงเจริญเติบโตและลดลงเมื่อเข้าสู่ภาวะถดถอยช่วงถดถอย (Anthony and Ramesh, 1992) และการศึกษาผลกระทบของวงจรชีวิตธุรกิจต่อความสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นระหว่างข้อมูลกำไรตามเกณฑ์คงค้างและข้อมูลกระแสเงินสด โดยพบว่ากำไรตามเกณฑ์คงค้างเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวข้องกับกับการตัดสินใจในช่วงคงที่ (Mature Stages) และในช่วงเจริญเติบโตและช่วงถดถอยพบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีคุณค่าเกี่ยวข้องกับกับการตัดสินใจมากกว่ากำไรตามเกณฑ์คงค้าง (Black, 1998) สอดคล้องกับการศึกษารูปแบบของกระแสเงินสดในแต่ละช่วงชีวิตธุรกิจ พบว่าในช่วงเจริญเติบโตและคงที่ของกิจการจะมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นบวก ส่วนในช่วงถดถอยจะมีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นลบ และมีแนวโน้มที่กิจการจะให้ความสนใจกับการชำระหนี้สินหรือจะอยู่ในช่วงการเจรจาต่อรองเพื่อผ่อนผันหนี้สิน นอกจากนี้การศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตของธุรกิจ (Corporate Life Cycle) กับรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) พบว่าในช่วงเจริญเติบโตมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร และในช่วงถดถอยมีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยในแต่ละช่วงชีวิตธุรกิจกิจการน่าจะมีลักษณะความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่แตกต่างกัน โดยในช่วงที่กิจการมีการเจริญเติบโต บริษัทที่อยู่ในช่วงเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในความต้องการทุนหมุนเวียน บริษัทในช่วงนี้ได้รับแหล่งเงินทุนจากหลายแหล่งรวมถึงการกู้ยืมเงินจากหนี้สินระยะยาวและการออกหุ้นสามัญ เนื่องจากเป็นที่สนใจของนักลงทุน กิจการที่อยู่ในช่วงเจริญเติบโตโดยทั่วไปจะใช้เงินสดที่หาได้ในการเพิ่มทุนหมุนเวียนโดยใช้ไปกับสินค้าคงคลังและลูกหนี้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ช่วงเจริญเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อรายการคงค้าง ตามดุลยพินิจผู้บริหาร และในช่วงถดถอยเป็นช่วงสุดท้ายในวงจรชีวิตธุรกิจ กิจการที่อยู่ในช่วงถดถอยกิจการอาจถอนตัวออกจากการแข่งขันและชำระหนี้สินของกิจการ โดยกิจการอาจขายสินค้าที่เหลือของกิจการออกไปและบันทึกการตัดจำหน่ายสินค้าล้าสมัยและลูกหนี้การค้าที่ไม่สามารถเก็บเงินได้ (หนี้สูญ) เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลทางลบต่อรายการคงค้างตามดุลยพินิจผู้บริหาร ดังนั้นในช่วงถดถอยของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อรายการคงค้าง ตามดุลยพินิจผู้บริหาร (Liu, 2008: 8-10) จากการศึกษาในอดีตทำให้เห็นความเป็นไปได้ที่ช่วงของวงจรชีวิตธุรกิจที่แตกต่างน่าจะมี ความสัมพันธ์กับรายการคงค้าง โดยหากกิจการอยู่ในช่วงถดถอยมักย่อมมีแนวโน้มที่ผู้บริหารของกิจการจะทำการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง ในทางกลับกันหากกิจการอยู่ในช่วงเจริญเติบโตอย่างมาก ย่อมไม่มีแนวโน้มที่ผู้บริหารของกิจการจะทำการจัดการกำไร เนื่องจากกิจการอยู่ช่วงผลการดำเนินงานดี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรชีวิตธุรกิจกับรายการคงค้าง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้นักลงทุนใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรชีวิตธุรกิจกับรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างวงจรชีวิตธุรกิจกับรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
2. เป็นข้อมูลสำหรับนักลงทุนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์

1.4 นิยามศัพท์

ความสัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวพันกันระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามกับตัวแปรควบคุม ทั้งความสัมพันธ์ไปในเชิงบวกหรือในเชิงลบ

วงจรชีวิตธุรกิจ หมายถึง การที่ธุรกิจก็ย่อมมีการพัฒนาเป็นช่วงเหมือนมนุษย์ โดยแต่ละช่วงชีวิตนั้นย่อมที่จะมีความแตกต่างกัน (Zahorsky, 2002: Online) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องเรียนรู้ว่าบริษัทของตนอยู่ในช่วงชีวิตใด บริษัทที่รู้ว่าอยู่ในช่วงชีวิตใด ก็จะสามารถวางแผนจัดการองค์กรได้อย่างเหมาะสม โดยประกอบไป ช่วงเจริญเติบโต ช่วงระหว่างเจริญเติบโต และคงที่ ช่วงคงที่ ช่วงระหว่างคงที่และถดถอย และช่วงสุดท้ายคือช่วงถดถอย (Segil, 1999: Online Quoted in Maturi 1999)

รายการคงค้าง หมายถึง ตัวแทนในการวัดคุณภาพกำไรประเภทหนึ่ง ซึ่งหากรายการคงค้างของกิจการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรที่สนใจมากก็จะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ผู้บริหารของกิจการจะทำการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accrual) สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) รายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ (Nondiscretionary Accruals) เป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจของบริษัท 2) รายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับการ

ประมาณการและดุลยพินิจของผู้บริหาร (William, 2003 อ้างถึงใน ปุณทริกา โบกกระณีย์ , 2550: 14)

กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง หมายถึง กลุ่มหนึ่งของบริษัทที่จดทะเบียนตาม
ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยประกอบไปด้วยกลุ่มวัสดุก่อสร้างและกลุ่มพัฒนา
อสังหาริมทรัพย์ (วิกิพีเดีย, 2552: ออนไลน์)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved